

Меъёри бозтамвил 1,0 банди фоизӣ баланд бардошта шуд

Дар чаласаи навбатии Кумитаи сиёсати пулию қарзии Бонки миллии Тоҷикистон №26 аз 27 июли соли 2021 чиҳати 1,0 банди фоизӣ баланд кардани меъёри бозтамвил ва дар сатҳи 13,0 фоизи солона муқаррар намудани он қарор қабул гардид. Қарори мазкур дар асоси дурнамои таъсири хавфҳои эҳтимолии дохилӣ ва берунӣ ба иқтисодиёт бо назардошти афзоиши фишорҳо ва интизориҳои таваррумӣ қабул карда шуд. Мақсад аз қабули қарори мазкур дар давраи миёнамуҳлат бозгардонидани сатҳи таваррум дар доираи ҳадаф ва ҳудуди муқарраршудаи он мебошад.

Сатҳи таваррум ва омилҳои ба он таъсиррасон. Тавре ки интизор мерафт, дар нимсолаи якуми соли чорӣ барқароршавии босуръати рушди иқтисодиёти ҷаҳон, тамоюли пастшавии сатҳи бекорӣ, рушди тичорати байналхалқӣ ва идомаёбии пешбурди сиёсати дастгирии иқтисодии пулию қарзӣ (loose monetary policy) аз ҷониби кишварҳои тараққикарда ба ҳолати мувозинатии маҷмӯи талабот ва таклифоти ҷаҳонӣ таъсири зиёд расонид. Омилҳои мазкур боиси афзоиш ёфтани фишорҳои таваррумӣ, аз ҷумла, норасоии молу маҳсулот дар бозорҳои ҷаҳонии хӯрокворӣ, ашёи хом ва болоравии нархи онҳо, қимат шудани нархи хизматрасонии ҳамлу нақли молҳо ва афзоиши назарраси интизориҳои таваррумӣ дар аксари кишварҳои ҷаҳон гардид.

Афзоиши омилҳои таваррумӣ дар ҷаҳон ба сатҳи нархи молҳои воридотии кишвар таъсири манфӣ расонида, ба ноустувории сатҳи нархҳо таъсири бевоситаи худро расонида истодааст. Аз омилҳои дохилӣ бошад, ба ноустувории сатҳи нархҳо дар нимсолаи якуми соли чорӣ барқароршавии босуръати иқтисодиёти кишвар (рушди воқеии иқтисодиёт 8,7 фоиз), зиёд шудани суръат ва ҳаҷми қарздиҳӣ (64,2 фоиз), аз ҷумла қарзҳои истеъмолий (90,7 фоиз), инчунин омилҳои мавсимӣ, афзоиши даромаднокии аҳоли ва номусоид омадани вазъи боду ҳаво арзёбӣ мегардад.

Тибқи омили расмӣ сатҳи таварруми солона дар моҳи июни соли 2021 ба 9,0 фоиз баробар гардид, ки дар муқоиса ба ҳамин давраи соли гузашта 0,6 банди фоизӣ зиёд мебошад. Афзоиши нишондиҳандаи мазкур асосан аз ҳисоби болоравии нархи маҳсулоти хӯрокворӣ 10,5 фоиз, ғайрихӯрокворӣ 8,4 фоиз ва арзиши хизматрасониҳои пулӣ ба аҳоли 5,1 фоиз ба амал омад.

Ба ин раванд асосан афзоиши нархи маҳсулоти ниёзи аввалия, аз ҷумла маҳсулоти гӯштӣ, рағани рустанӣ, картошка, сабзӣ, шакар ва дигар маҳсулоти

хӯрокворӣ, ки аз таъсири омилҳои берунӣ, мавсимӣ, талаботӣ ва тақлифотӣ вобастаанд, мусоидат намуд.

Раванди қиматшавии маҳсулоти хӯрокворӣ дар аксари кишварҳои минтақа низ мушоҳида гардида, сатҳи таварруми солонаи онҳо низ аз доираи ҳадафи муқарраршуда зиёд ҷамъбаст гардидааст.

Интизориҳо ва хавфҳо. Дар соли 2021 бинобар номуайянии вазъи пандемияи коронавирус (COVID-19) ва эҳтимолияти идома ёфтани паҳншавии он, зиёдшавии сатҳи даромаднокӣ ва маҷмӯи талабот дар ҷаҳон, болоравии сатҳи нархҳои ҷаҳонии молу маҳсулоти хӯрокворӣ, номусоид омадани вазъи боду ҳаво дар минтақа, афзоиши нархи маводи сӯзишворӣ ва таъсири манфии дигар омилҳо фишорҳои таваррумӣ боқӣ хоҳанд монд. Инчунин, афзоиши босуръати ҳаҷми қарздиҳӣ ва барзиёд рушд ёфтани иқтисодиёт аз иқтисодори худ ба таспиши иқтисодиёт (overheating economy) оварда, зиёдшавии фишорҳои таваррумиро ба миён меоварад.

Бонки миллии Тоҷикистон дар доираи салоҳияти худ бо мақсади пешгирӣ намудани таъсири хавфҳои эҳтимолии таваррумӣ ва мусоидат ба рушди устувори иқтисодиёт, татбиқи сиёсати самараноки пулиро қарзиро тавассути истифодаи фишангҳои таъсирбахши худ, аз ҷумла меъёри бозтамвил амалӣ хоҳад намуд.

Мавқеи сиёсати пулиро қарзӣ. Бо назардошти омилҳои болозикр, баҳусус беҳтар гардидани вазъ ва дурнамои иқтисодиёти ҷаҳон, афзоиши маҷмӯи талабот дар ҳамаи кишварҳо, зиёд шудани фишорҳои таваррумӣ, болоравии нархҳои ҷаҳонӣ ва баланд будани интизориҳои таваррумии аҳолии кишвар аз ҷониби аъзои Кумитаи пешниҳодгардид, ки меъёри бозтамвил ҳамчун фишанги калидии сиёсати пулиро қарзӣ ба андозаи 1,0 банди фоизӣ аз санаи 2 августи соли 2021 баланд карда шуда, дар сатҳи 13,0 фоизи солона муқаррар карда шавад.

Бонки миллии Тоҷикистон минбаъд низ татбиқи сиёсати мутавозини пулиро қарзиро ҷиҳати ноил гардидан ба сатҳи муътадили нархҳо дар давраи дарозмуҳлат идома хоҳад дод.